

Pertti Marttisen runoja:

Sotaorpo

Hän leikkii joukossa lasten muiden,
sotaorvoksi jäänyt pienoinen.
Hän on kohteena pienten ivasuiden,
tuo isätön lapsoneen poloinen.

Ähäkutti sullapa ei ole isää,
ilkkuu yksi joukosta lapsien.
Mut meilläpä on, toinen lisää,
pois rientää pieni orpo itkien.

Käy kotiin lapsoneen murheinen.
Äiti! Miksi minulla ei ole isää?
Kerro minulle äitini kultainen,
kun muilla lapsilla on, hän lisää.

Sota vei sinulta isän lapsikulta,
on syvä suru meillä yhteinen.
Isän peittää nyt sankarhaudan multa,
tuli rintamalta viesti viimeinen.

Isä antoi henkensä puolesta Isänmaan,
hän lepää nyt joukossa sankareiden.
Puhe saa äidin silmät kostumaan,
palaa mieleen muistot aikojen menneiden.

Orvon osa on taivaltaa yksin elon tietä,
vain kalliit muistot isästä seuranaan.
Ei hetkiä isän kanssa hän enää vietä,
vain kova kaipaus kulkee mukanaan.

Äiti! Miksi minulla ei ole isää?
Tuo lause säilyy muistissa ainiaan.
Ja tuo traaginen kysymys ikävää lisää,
kuni tuon ilmaisissa kerran tavataan.

*****

Sotaleski

Omistettu omalle äidille

Hän seisoo valkoisen ristin eessä,
kolme pientä lasta seuranaan.
Suruharson alla on silmät veessä,
lumi peittää sankarhautausmaan.

Tuli puolisolle kutsu kotiin,
jäi yhteiselo kera lasten ja vaimon.
Suomen miehet lähtivät sotiin,
vastaan kotimaata uhkaavan vainon.

Kova paine oli Tolvajärven rintamalla,
vihollinen vyöryi päälle jatkuvasti.
Puolustajia kaatui kovan tulituksen alla,
kuului taistelun kumu sisämaahan asti.

Miehet taistelivat poteroissa rinta rinnan,
ylivoimaista idän vainolaista vastaan.
Talvisodassa he maksoivat kalliin hinnan,
jäi valkoinen risti muistoksi ainoastaan.

Osui luoti rintaan lumipukuisen miehen,
suistui sotilas Karjalan kamaralle.
Jäi sankarvainajan taistelu puolitiehen,
hänet siirrettiin suojaan kuusien alle.

Toi pappi kotiin suruviestin rintamalta,
on mies kaatunut hangelle isänmaan.
Nousi leskellä syvä huokaus rinnan alta,
milloinka rakkaani arkussa kotiin saan.

Mies puolusti kotikontua isäin maalla,
erillisen pataljoonan sotilaat mukanaan,
Hän uinuu nyt lumisen kummun alla,
helmassa vieraan pitäjän kirkkomaan.

Soturin ikiuni jatkuu valkoristin alla,
sadat aseveljet sankarhautoissa seuranaan.
Ei väliä liene kai kaatuneen kunnialla,
vaik henkensä antoi hän eestä isänmaan.

Kova kohtalo oli nuoren sotalesken,
elo lasten kanssa jatkui hänellä yksin.
Niin monet asiat jäivät heiltä kesken,
ei enää voida olla yhdessä sylityksin.

Kaksi kertaa vaelsi hän evakkotiellä,
vei matka kauas Pohjan perille saakka.
Elon loppuun asui hän leskenä siellä,
lie kovin raskas ollut sotalesken taakka.

Hän jaksoi lasten kanssa elää edelleen,
vaik´ ikävä mielessä tuntuikin toistuvasti.
Hän oli alati uskollinen miehelleen,
kantaen vihkilupauksen elon loppuun asti.

*****

ÄIDIN SURU

On marraskuun aamu viimeinen,
pimeys viipyy vielä yllä Karjalan.
Korpi huokuu, vartoo jotakin, ---
on kaikkialla syvä hiljaisuus.

Äkkiä repee esirippu yllä synkän salon,
leimahdukset, jyly, pauhu täyttää maan.
Pimeys väistyy eestä sokaisevan valon,
sodan hornan laulu kiirii Karjalaan.

Kivet, kannot lentää kamaralla,
metsän puut pirstoutuvat kaikkialla.
Poteroissaan makaa joukko sotilain,
kasvot päättäväiset alla kypäräin.

Jo loppuu tulimyrsky, kuuluu uraahuuto
vihollisten kurkuist´ tuhansista.
Aseet räsähtävät kalmanlauluun,
kaatuu suuri joukko vainoojista.

Vaan valveil´ makaa äiti vuoteessaan,
ei tule uni äitimuorin silmiin kosteisiin.
Aatos lentää rintamalle luo lasten rakkaiden,
kolme poikaa saatteli hän matkaan siunaten.

Siellä torjuvat he vihollista kera muiden sotilain.
Vitjassa makaavat Suomen miehet kautta koko itärajan.
Tukenaan on aseveljet, koti, isänmaa ja luja usko vain.
Aatoksis´on äiti, isä sekä sisarukset taiston taukoajan.

Jo osuu luoti rintaan nuorukaisen,
kaataa rintamalla maahan nuoren sotilaan.
Silmiin hämärtyviin piirtyy kuva äidin,
hurme värjää lumipuvun, sekä jäisen maan.

Lauta-arkku valkoinen saapuu rintamalta,
kohtas vanhin poika sankarkuoleman.
Syvä suru, kaipuu huokuu rinnan alta,
sankarhautaan saattaa äiti pojan vanhimman.

Tuo pappi suruviestin viikon päästä,
on toinen poika kaatunut nyt Kannaksella.
Ei julma sota äitiä vielkään säästä,
murhe, syvä kaipuu kasvaa rinnan alla.

Raskain askelin tuo pappi viestin kolmannen,
Kollaalla kaatunut on poika nuorin.
Vaik´silmissä on surun kyynelpolte hirmuinen,
ei enää kostu silmät äitimuorin.

Niin saattaa äiti pojan viimeisen,
ikilepoon alle puuristin valkoisen,
sankarkalmistoon luo toisten veljesten.
Viel´ syvä suru valtaa vanhuksen.

Äiti huokaa pojallensa ristin alle,
olkoot mullat kepeät hautas päällä.

Poikaseni, annoit henkes Isänmaalle,
ma vartoon kohtaamistas viel´ täällä.

Isänmaalle antoi äiti uhrin raskaan,
hän sankarhautaan laski kolme lastaan.
Kotikontukin jäi sinne kauas Karjalaan,
nyt vain murhe, syvä kaipaus seuranaan.

Ei lie veljeksien uhri turhaa ollut,
säilyihän vapaus rakkaan Isänmaan.
Vaik´on äidiltä kolme poikaa kuollut,
kohtaavat he tuon ilmaisissa aikanaan.

Runon ”Äidin suru” saatteeksi

Pertti Marttinen on omistanut kirjoittaman runon ”Äidin suru” mummonsa Akuliina Marttisen muistolle. Mummo menetti kolme poikaa viime sodissa. Lisäksi neljäs poika kantoi kranaatin sirpaleita kehossaan koko loppuelämänsä.

Runon sisältö ei ole dokumentti mummon poikien kohtaloista, vaan on fiktiivinen kertomus sodan kauheudesta. Pertti on kuvannut runossa syvää surua, jonka joutuivat kokemaan sotien seurauksena kymmenet tuhannet äidit yhden tai useamman pojan menetyksenä.

*****